

Index Nominum Genericorum opiera się na regulach *Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Botanicznej* (ICBN – International Code for Botanical Nomenclature). Ponieważ w czasie prac nad Indekssem sześciokrotnie zmieniały się ustalenia ICBN (od Sztokholmu 1952 do Leningradu 1978), zespół redagujący starał się na bieżąco zmiany te uwzględnić. Nie w pełni się to jednak udało, dlatego też zakres zmian nazewnictwa nie dla wszystkich grup roślin jest jednakowy. Przykładowo aktualizację zmian dla *Phanerogamae* doprowadzono do stanu z roku 1970, zaś dla roślin kopalnych granicę taką stanowi rok 1973. Do tekstu ING nie włączono nazw rodzajowych, których miejsca publikacji nie udało się ustalić. Starano się zachować oryginalną pisownię nazw, chyba że ta zawierała błędy typograficzne lub ortograficzne, wówczas za prawidłową uznano nazwę późniejszą. Umieszczony w tomie I dodatek III zawiera szczegółowe objaśnienia co do sposobu odczytywania informacji zawartej w ING. Poniżej podano dwa przykłady informacji dotyczącej przypadkowo wybranych rodzajów, zachowując formę (układ, typ czcionki) stosowaną w ING:

Volvox Linnaeus, Syst. Nat. ed. 10. 820. 1758.

LT.: *V. globator* Linnaeus (vide Ehrenberg, Infus. 72. 1838)

CHLOROPHYC.-VOLVOCEAE (48)

Camelina Crantz, Stirp. Austriac. 1: 17. 1762.

T.: *C. sativa* (Linnaeus) Crantz (*Myagrum sativum* Linnaeus)

PHAN.-CRUCIFERAE (79)

Pierwszy wiersz zawiera nazwę rodzajową, nazwisko autora lub autorów, którzy jako pierwsi ważnie opublikowali tę nazwę, tytuł i pełny cytat bibliograficzny oraz różne dodatkowe informacje. Wiersz drugi z kolei, tzw. wiersz typu, podaje typ (T.) lub lektotyp (LT.) i inne informacje np. bazonim. Wiersz trzeci określa pozycję taksonomiczną poprzez podanie taksonu wyższej rangi np. dla grzybów jest to zwykle rząd lub klasa, a dla glonów – klasa i rodzina. Liczba w nawiasie, umieszczona na końcu jest numerem autora, który przygotował tekst dotyczący danego rodzaju. Listę tych osób podaje dodatek I (tom I ING) wraz z ich numerami (przed nazwiskiem autora).

We wstępie do prezentowanego opracowania, Frans A. Stafleu napisał, że jest to największe z dotychczasowych przedsięwzięć IAPT, a jednocześnie określił je jako „dzieło nigdy nie zakończone”. Wynikający z rozwoju nauki stały napływy nowych informacji sprawiły, iż konieczne okazało się wydawanie suplementów. Suplement I ukazał się w 1986 r. a kolej-

ne, zgodnie z zamierzeniami wydawcy, mają być publikowane w odstępach pięcioletnich. Suplement zawiera nazwy nowe, poprawione i opuszczone oraz korektę błędów pierwszego wydania; uwzględnia również zmiany ICBN zaaprobowane przez XIII Międzynarodowy Kongres Botaniczny obradujący w Sydney w 1981 r.

Licząc na współpracę ze wszystkimi odbiorcami tego bardzo użytecznego dzieła, autorzy zachęcają do nasyłania wszelkich uwag i opinii, sugestii zmian oraz informacji uzupełniających, które zostaną wykorzystane w przyszłości. Poniżej podano adresy do korespondencji:

Dr J. A. Leussink [lub: Gea Zijlstra]
 Instituut voor Systematische Plantkunde
 Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht, Holandia

Mrs. Ellen R. Farr
 ING Project, Department of Botany
 NHB 166, Smithsonian Institution
 Washington, D. C. 20560 USA

Index Nominum Genericorum (Plantarum). E. R. Farr, Jan A. Leussink, Frans A. Stafleu (eds.), dr W. Junk b.v., Publishers, the Hague, 1979, ss. XXV + 1896. ISBN 90 313 0327 2. Vol. I: Aa – EPOCHNIUM, ss. XXV + 630; Vol. II: EPROLITHUS – PEERSIA, ss. 631–1276; Vol. III: PEGAEOPHYTON – ZYZYGIIUM, ss. 1277–1896.

Index Nominum Genericorum (Plantarum). Supplementum I. E. R. Farr, Jan A. Leussink, Gea Zijlstra (eds.). Dr W. Junk b.v., Publishers, the Hague/Boston, 1986, ss. XV + 126. ISBN 90 313 0678 9.

Lucyna MUSIAŁ

**MUZEA, ARCHIWALIA, ZBIORY
 MUSEUMS,
 ARCHIVES, COLLECTIONS**

**KATALOGI NASION („INDICES SEMINUM”)
 W ZBIORACH MUZEUM OGRODU
 BOTANICZNEGO UNIwersYTETU
 JAGIELLOŃSKIEGO**

**Seed lists in the Museum of the Jagiellonian
 University Botanic Garden (Cracow, Poland)**

Tradycja wymiany nasion między ogrodami botanicznymi jest prawie tak dawna, jak same ogrody. Początkowo ich dyrektorzy w prywatnej korespondencji

informowali się wzajemnie o osiągnięciach i potrzebach instytucji, którymi kierowali; tą drogą przesyłali sobie również nasiona. Ich drukowane katalogi, zawierające także rośliny uprawiane w danych ogrodach, pojawiły się prawdopodobnie dopiero pod koniec XVIII w. Pierwszy polski katalog opublikowany został w 1806 r. w Krakowie i zawierał spis nasion i roślin Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Obecnie katalogi wydawane są przez ogrody botaniczne najczęściej corocznie. Są one następnie wysyłane do podobnych placówek na całym świecie. Za ich pośrednictwem ogrody uzupełniają swe kolekcje. Tą drogą uzyskuje się również nasiona do badań karpologicznych, systematycznych, cytologicznych itp.[4].

Katalogi jako druki ulotne, nie były zazwyczaj gromadzone, stąd w bibliotekach na świecie spisy pochodzące nawet z I połowy XIX w. należą już do dużych rzadkości. Do wyjątków należy katalog krakowskiego Ogrodu Botanicznego, ponieważ prawie kompletny jego zbiór posiada Biblioteka Jagiellońska i Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Ogródzie spisy nasion, zarówno własne, jak i obce, aż do końca XIX w. gromadzone były jedynie sporadycznie. Dopiero od 1921 r. Ogród systematycznie zbiera własne katalogi.

Spisy obce oraz własne są obecnie przechowywane w Muzeum Ogrodu Botanicznego UJ, kolekcja ta jest poniżej krótko omówiona.

KATALOGI OBCE

Najcenniejszą częścią tej kolekcji są indeksy innych ogrodów botanicznych pochodzące z I połowy XIX wieku [5]. W owych czasach często zamieszczano w nich oprócz nasion, również spisy uprawianych w tych ogrodach roślin (ryc. 1). Niektóre z nich są ręcznie pisane; Ogrodu Botanicznego w Krzemieńcu z 1828 r., białostockiego – z lat 1824, 1826 i 1827, oraz londyńskiego z 1828 r. Poniżej podaję listę ogrodów wraz z liczbą zachowanych katalogów:

Berlin	4 (1824–1827)
Białystok	3 (1824, 1826, 1827)
Charków	4 (1823–1826)
Dorpat	6 (1822–1825, [brak daty])
Drezno	2 (1812, [brak daty])
Florencja	1 (1818)
Królewiec	2 (1826, 1827)
Krzemieniec	1 (1828)
Lejda	1 (1818)
Londyn	1 (1828)
Paryż	2 (1817, 1826, [?])

Petersburg	1 (1824)
Warszawa	7 (1822–1827)

Wszystkie te katalogi przesyłane były do Wileńskiego Ogrodu Botanicznego, gdy kierowali nim ks. Stanisław Bonifacy Jundziłł (1761–1847) i Józef Jundziłł (1794–1877). Część z nich zawiera adres Ogrodu i nazwisko J. Jundziłła, a indeks z Londynu – nawet krótki list pisany przez I. Hunnemanna [?] gotykiem po niemiecku. W zbiorach muzealnych krakowskiego Ogrodu Botanicznego znalazły się prawdopodobnie w 1884 lub 1885 r., kiedy to córka Józefa Jundziłła – Maria przekazała Akademii Umiejętności w Krakowie za pośrednictwem Józefa Rostańskiego (1850–1928) bibliotekę botaniczną swego ojca [2]. Obce katalogi otrzymane w 1854 r. zostały oprawione i opisane jeszcze przez Ignacego Rafała Czerwiakowskiego (1808–1882) [6], przesłano je z ogrodów botanicznych z następujących miejscowości: Berlin, Bolonia, Bonn, Bruksela, Dorpat, Genewa, Genua, Halle, Hamburg, Kijów, Królewiec, Lukka, Modena, Monachium, Parma, Paryż, Petersburg, Pillnitz (koło Drezna), Triest, Turyn, Wiedeń, Wrocław i Würzburg. Podobnie oprawione są katalogi z 1866 r. [7], są tu, oprócz niektórych wymienionych wyżej, również spisy nasion z innych ogrodów (Amsterdam, Erlangen, Gandawa, Getynga, Greifswald, Heidelberg, Jena, Karlsruhe, Lejda, Lipsk, Lwów, Madryt, Marburg, Moskwa, Palermo, Padwa, Pawia, Peszt, Proskau, Rotterdam, Utrecht, Warszawa i Zurich). W XX w. jedynie w latach 1930–1960 gromadzono nadsyłane katalogi, stąd w kolekcji jest ich kilkaset z tego okresu z całego świata.

KATALOGI NASION OGRODU BOTANICZNEGO UJ

Najstarszy spis nasion krakowskiego Ogrodu Botanicznego znajdujący się w Muzeum pochodzi z roku 1824 [8]. Zatytułowany jest *Seminum in horto bot. Cracoviensi anno 1824. collectorum enumeratio*. (ryc. 2) i na 13 stronach zawiera alfabetyczny wykaz 3320 gatunków, a po nich – nazwisko dyrektora („Dr. Estreicher Hor. Bot. Univ. Crac. Praefectus et Prof.”), oraz własnoręcznie napisane przez niego zdanie: „Oczekując [sic] podobnego Wykazu Nasion Wileńskich [?] wyraz słabo czytelny] uklon zuszaniem [sic!] zasyła”. Następny spis pochodzi z 1825 r. Jest to egzemplarz roboczy, ponieważ w indeksie z poprzedniego roku zaznaczono tylko zmiany i uzupełnienia, a w dacie cyfrę 4 poprawiono na 5. Zawiera on tylko 6 kart (brak 7.), które w części grzbietowej są mocno uszkodzone. Podobnie wygląda spis z 1826 r., jest jednak kompletny i w znacznie lepszym stanie. Do ka-

talogu z 1826 r. zachowało się uzupełnienie: *Supplementum ad Catalogum seminum in horto bot. Cracoviensi anno 1826 collectorum*. Nie jest podpisane, a zawiera 790 gatunków. Następny spis pochodzi dopiero z roku 1855. Liczy 14 stron, nosi tytuł *Index seminum quae Hortus Botanicus C. R. Universitatis Cracoviensis mutuo commutanda offert e collectione a. 1854* (ryc.2). Wydany został z datą 1 stycznia 1855 r. przez I. R. Czerwiakowskiego – dyrektora Ogródu w latach 1843–1878 i Józefa Warszewicza (1812–1866) – głównego ogrodnika w latach 1854–1866, zawiera alfabetyczny spis 1184 gatunków i odmian roślin kwiatowych. Z roku 1867 pochodzi katalog, którego strona tytułowa została wydrukowana w żalobnych ramkach z powodu śmierci J. Warszewicza (ryc. 2). Spis ten zawiera 4228 gatunków ułożonych według systemu Endlichera. Są tam nie tylko rośliny kwiatowe, ale i zarodnikowe: *Polypodiaceae* i *Lycopodiaceae*. Przy końcu Czerwiakowski zamieścił informację w języku łacińskim o śmierci J. Warszewicza.

Spisy nasion wydawane w latach 1879–1901 przez J. Rostafińskiego noszą tytuł: *Selectus e Seminario Horti Botanici Cracoviensis Anno....* Najwcześniejszy z nich w zbiorach Muzeum pochodzi z roku 1884 (ryc. 2) i zawiera 1014 gatunków roślin zarodnikowych i kwiatowych [8]. W roku następnym [katalog wydano w 1886 r.] liczba oferowanych do wymiany gatunków wzrosła do 1145 [8]. Muzeum posiada ponadto spisy z lat 1892–1895, 1897–1901 [8, 9]. W 1896 r. katalogu nasion prawdopodobnie nie wydano, nie wykazuje go również *Bibliografia botaniki w Uniwersytecie Jagiellońskim* [3], może wysyłano stary spis, bo egzemplarz zachowany w Muzeum ma w tytule ręcznie poprawioną datę 1894 na 1896. W 1894 r. po raz pierwszy zamieszczono również mszaki (3 gatunki). Jeszcze czterokrotnie podawane są gatunki tej grupy roślin: 1898–10, 1899–15, 1900–5, 1901–6. Nie oferowano do wymiany zarodników, lecz całe rośliny, co przy każdej z nich jest zaznaczone („plantae”). Zachowany katalog z 1897 r. jest egzemplarzem korektorskim, na co wskazuje odrębny napis na stronie tytułowej („Korekta po wydrukowaniu”). Spisy z lat 1903–1912 [9] wydawane były przez pełniącego obowiązki dyrektora Ogródu – Józefa Brzezińskiego (1862–1939) i głównego ogrodnika – Gustawa Pola w tym samym układzie i niezmienionej szacie graficznej jak za Rostafińskiego. Liczba oferowanych do wymiany gatunków oscylowała wokół 1100 (od 956 w 1904 r. do 1238 w 1908 r.). Pierwszy spis wydany przez Mariana Raciborskiego (1863–1917) w listopadzie 1912 r. swym tytułem nawiązywał do czasów

Czerwiakowskiego: *Index seminum quae Hortus Botanicus Universitatis Jagellonicae Cracoviensis mutuo commutanda offert anno 1912*, a który to tytuł został utrzymany do dnia dzisiejszego (na zachowanym egzemplarzu rok 1912 poprawiony jest ołówkiem na 1913). Zawierał tylko 684 gatunki i odmiany, oraz osobne zestawienie 154 roślin hodowanych przez Edwarda Janczewskiego (1846–1918) w ogrodzie rolniczym: „*Semina in horto agronomico* (director: prof. dr. E. Janczewski) *Univers. Jagell. Cracoviensis lecta anno 1912*”. Drugi spis nasion wydany przez M. Raciborskiego, będący w zbiorach Muzeum, pochodzi z 1914 r. Oferowano wtedy do wymiany 979 gatunków, oraz 37 gatunków w postaci żywych roślin (*Plantae vivae pro mutua commutatione*). We wstępie Raciborski zapowiada, że w roku następnym z powodu wojny nie uda się zebrać dostatecznej liczby nasion i katalog nie będzie wydany. Kolejny spis znajdujący się w kolekcji opublikowany został w 1917 r. przez Emila Godlewskiego sen. (1847–1930) i zawierał 819 gatunków.

Począwszy od 1921 r. w zbiorach Muzeum jest pełny komplet spisów nasion Ogródu Botanicznego UJ [9, 10, 11, 12]. Trzykrotnie katalog wydany był w postaci powielanego maszynopisu (w roku 1924, 1940 i 1946), nie ukazał się natomiast tylko w 1945 r. Od 1922 r. podawane są stanowiska, z których rośliny zostały zebrane lub miejsca ich naturalnego występowania, a od roku 1978 na drugiej stronie okładki – podstawowe informacje o Ogrodzie (m.in. rok założenia, jego powierzchnia, położenie geograficzne, dane klimatyczne). Na przestrzeni ostatnich 70 lat *Index seminum* zawierał nie tylko spis nasion krakowskiego, ale również innych ogrodów, które nie publikowały własnych katalogów: pola doświadczalnego Wydziału Rolniczego UJ w Mydlnikach (*Semina e culta experimentalis Mydlniciensis Universitatis Jagellonicae Cracoviensis* – 1922, 1926, 1927), alpinarium w Zakopanem (*Alpinarium Tatrense* – 1922, *Semina in alpinario Institutii Protectionis Naturae Ac. Sc. Polon. (Zakopane, Krupówki)* – 1957–1970, 1973–1983, *Semina in Horto Experimentalis Stationis Scientifical Institutii Protectionis Naturae Ac. Pol. Sc. (Zakopane, Antałówka 7)* – 1957, 1973–1976, 1978, 1979), alpinarium w Zawoi (*Semina ex alpinario Territorii Naturae Conservandae „Babiogórski Park Narodowy” in Zawoja* – 1973–1975), oraz bieszczadzkiego alpinarium (*Semina ex Territorii Naturae Conservandae „Bieszczadzki Park Narodowy” (Carpati Orientales)* – 1981, 1982). W 1964 r. z okazji 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego zamieszczona została w katalogu nasion krótka notatka w języku łacińskim o historii

ZNACZENIE KOLEKCJI

Ryc. 3. Katalog nasion Ogrodu Botanicznego UJ z 1983 r. – wydany z okazji jubileuszu 200-lecia istnienia Ogrodu.

botaniki w Krakowie. W 1968 roku *Index seminum* poświęcony był pamięci Mariana Raciborskiego, a w 1971 r. – Władysława Szafera (1886–1970). Spis z roku 1977 zawierał osobny wykaz nasion przywiezionych przez wyprawę „Kilimandżaro 75” z Afryki, zaś z okazji jubileuszu 200-lecia Ogrodu Botanicznego UJ katalog z roku 1983 (ryc. 3) poprzedzony był krótką historią Ogrodu w języku angielskim.

Katalogi nasion w większości drukowane były w drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego w skromnej szacie graficznej w różnych formatach (28 x 22,5 cm: 1824–1826, 1855, 1867, 26 x 21 cm: 1884, 1886, 1892–1895, 1897–1901, 31 x 22 cm: 1903–1976, 21 x 15 cm: 1940–1944 i od 1977). W 1958 r. pojawiło się po raz pierwszy zdjęcie (*Cycas revoluta* Thbg. z kolekcji Ogrodu, fotografia Zofii Zwolińskiej) na użytej wtedy również po raz pierwszy okładce, natomiast na czwartej jej stronie – dopiero w 1980 r. Od 1987 r. tekst katalogu składany jest komputerowo, co pozwoliło zmniejszyć koszty wydania, również od tego roku zamieszczane są rysunki roślin wykonane przez mgr Elżbietę Nowotarską.

Dziewiętnastowieczne spisy nasion (często również żywych roślin) oferowanych do wymiany przez ogrody botaniczne należą do rzadkości, wynika to przede wszystkim z ich użytkowego charakteru: były bowiem wydawane w niewielkim nakładzie i trafiały nie do bibliotek, ale do rąk ogrodników, którzy ich nie przechowywali, ponieważ szybko traciły swą aktualność. W dzisiejszych czasach publikowane są fotokopie starych indeksów, by udostępnić je zainteresowanym badaczom. Istnieją nawet firmy (np. Inter Documentation Company bv z Lejdy), które wyspecjalizowały się w poszukiwaniu i wydawaniu na mikrofilmach starych, rzadkich i trudno dostępnych druków botanicznych.

Zbiory katalogów nasion znajdujące się w Muzeum Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie nie były dotychczas w całości opracowane. Dzieje *Indexu seminum* opisywał w sposób popularny jedynie artykuł Grabskiej i Stermińskiej [1]. Najcenniejszą częścią kolekcji, prawdziwymi białymi krukami są spisy nasion pochodzące z I połowy XIX wieku. O wartości tego zbioru może świadczyć fakt, że katalogi mikrofilmów rzadkich druków botanicznych prawie zupełnie nie zawierają indeksów sprzed 1850 r., a informacja o istnieniu takich spisów wywołała wśród firm wydających mikrofilm prawdziwą sensację. Muzeum zostało poproszone o ich udostępnienie i jedynie brak odpowiednich środków sprawił, że kolekcja ta nie była dotychczas reprodukowana, na co w pełni zasługuje.

LITERATURA

- [1] GRABSKA J., STERMIŃSKA W. 1963. „Index seminum” w historii Ogrodu Botanicznego UJ. *Wszechświat*, 11(1948): 259–261.
- [2] TARNOWSKI S. 1884. Sprawozdanie z czynności naukowych i administracyjnych w roku 1883/4 napisane przez... *Rocznik Zarządu AU w Krakowie*. Rok 1883: 72–96.
- [3] ZEMANEK A. 1988. Bibliografia botaniki w Uniwersytecie Jagiellońskim (1532–1917). *Uniwersytet Jagielloński – Varia*, t. 251, ss. 125.
- [4] ZEMANEK B. 1986. Czy wydawanie Indeksów Nasion (*Index Seminum*) w dotychczasowej formie ma nadal sens? *Wiad. Bot.* 30(2): 191–193.

Materiały archiwalne Muzeum Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego:

Katalogi nasion innych ogrodów botanicznych [różne tytuły, różni autorzy i wydawcy] z lat:

[5] 1812–1828 (OB 26)

[6] 1854 (OB 27)

[7] 1866 (OB 28)

Katalogi nasion Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego wydawane przez kolejnych dyrektorów Ogrodu pod kilkoma tytułami, najczęściej *Index seminum quae Hortus Botanicus Universitatis Jagellonicae Cracoviensis mutuo commutanda offert anno.... z lat:*

[8] 1824–1826, 1855, 1867, 1884, 1886, 1892–1895, 1897–1900 (OB 78)

[9] 1901, 1903–1912, 1914, 1917, 1921–1944, 1946–1950 (OB 79)

[10] 1951–1960 (OB 182)

[11] 1961–1975 (OB 183)

[12] 1929, 1951–1961, 1963–1972, 1974–1992 (OB 80)

Piotr KÖHLER

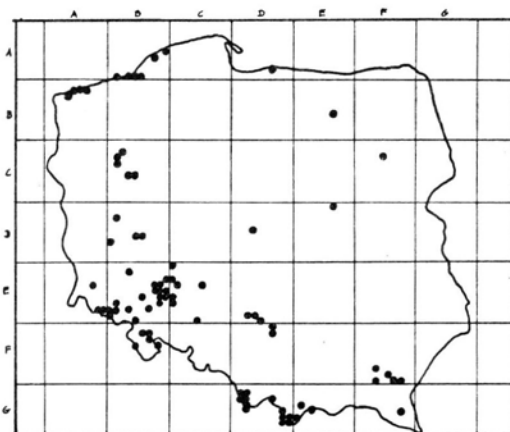
OGRODY BOTANICZNE, ARBORETA BOTANIC GARDENS, ARBORETA

„INDEX SEMINUM” JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI DO ATLASU ROZMIESZCZENIA ROŚLIN NACZYNIOWYCH W POLSCE (ATPOL)

Seed lists as a source of data to „Atlas of
Distribution of Vascular Plants in Poland”
(ATPOL)

Prace nad *Atlasem Rozmieszczenia Roślin Naczyniowych w Polsce*, mimo znacznego stopnia zaawansowania, wymagają dostarczenia dalszych danych [2]. Aby umożliwić szybkie wydanie Atlasu konieczne jest szukanie nowych źródeł informacji florystycznych. Źródłem takim, poza bieżącymi badaniami terenowymi, mogą być wydawane przez Ogrody Botaniczne katalogi nasion *Index Seminum*. Wiele ogrodów oferuje w nich nie tylko nasiona roślin hodowanych na ich terenie, ale również nasiona ze stanowisk naturalnych. W indeksach prowadzonych zgodnie z międzynarodowymi zasadami [1], powinny być one opatrzone informacją o lokalizacji stanowiska, z którego pochodzą. Prawdopodobnie prowadzone katalogi mogą być więc doskonałym źródłem danych do ATPOL, tym cenniejszym, że aktualnych i pochodzących często ze słabo zbadanych rejonów Polski.

Ogród Roślin Leczniczych Akademii Medycznej we Wrocławiu od 1981 roku publikuje *Index Seminum* zawierający nasiona ze stanowisk naturalnych. Po zestawieniu listy gatunków z 10 lat zbiorów i przypisania ich do odpowiednich kwadratów uzyskano

Rys. 1. Lokalizacja dat florystycznych uzyskanych z *Index Seminum*.

1566 dat z 85 kwadratów. W większości pochodzą one z Dolnego Śląska, spełniają więc postulat regionalizacji [3], pewna ich ilość obejmuje również inne rejony, w tym także obszary słabo dotąd zbadane pod względem florystycznym (ryc.1). Ponieważ wiele Ogrodów Botanicznych prowadzi zbiór nasion ze stanowisk naturalnych, udostępnienie uzyskanych tą drogą informacji dostarczyłoby dużej ilości nowych, niepublikowanych danych do Atlasu i przyspieszyłoby jego wydanie.

LITERATURA

- [1] ŁUKASIEWICZ A., 1978, Uwagi o opracowaniu *Index Seminum* w Ogrodach Botanicznych i instytucjach pokrewnych, *Wiad. Bot.* 22(4): 256–260
- [2] ZAJĄC M., ZAJĄC A., 1990, Stan prac nad „Atlasem rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce” (ATPOL) na koniec 1989 roku. *Wiad. Bot.* 34(3): 15–18
- [3] ZEMANEK B., 1986, Czy wydawanie indeksów nasion (*Index Seminum*) w dotychczasowej formie ma nadal sens?, *Wiad. Bot.* 30(2): 191–193

Eugeniusz KUŹNIEWSKI
Michał TYSZKOWSKI

RECENZJE BOOK REVIEWS

WEEDA E. J. *Zandviooltje (Viola rupestris) in de duinen van Noord-Kennemerland*. With English summary. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht 1992,